

# Arthur Steegh, 1946 – 2005

K.A.H.W. LEENDERS

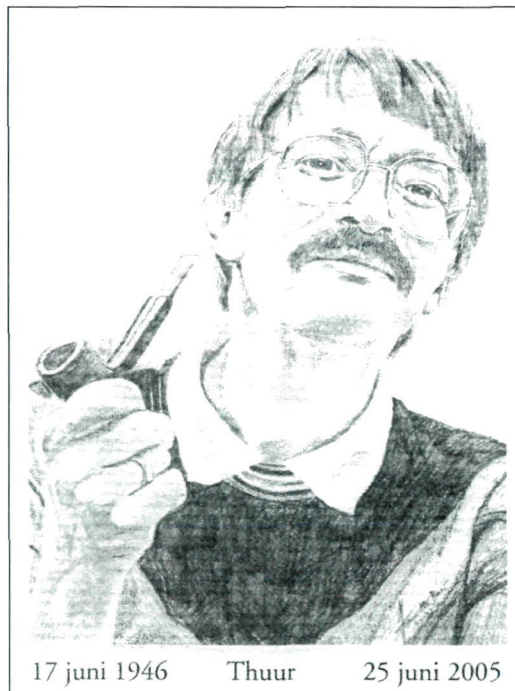
Op 25 juni 2005 overleed in Santpoort-Zuid Arthur W.A.Th. Steegh, 59 jaar oud. Vooral in de jaren 1976-1990, tijdens en na zijn geografie-studie in Nijmegen, was hij actief op historisch-geografisch gebied, met als opvallend debuut zijn 'Kleine monumentenatlas van Nederland'. Daarin bracht hij 666 nederzettingen in kaart en lichtte hij ze vanuit nederzettingshistorisch en monumentenooqpunt toe. Dit monnikenwerk was een groot succes zodat de uitgeverij in 1985 een tweede editie uitgaf, nu met 1100 plaatsen. Heel wat mensen hebben met deze atlas in de hand door steden en dorpen gezworven en daarbij meer informatie opgedaan dan bij een puur monumentgerichte benadering gebruikelijk was.

In Noord-Brabant maakte hij zich verdienstelijk met de grote tentoonstelling 'Dorpen in Brabant' in het Noordbrabants Museum (1978), waarbij hij ook het theoretisch kader in de catalogus uitvoerig beschreef. Deze beschrijving kan beschouwd worden als de culminatie van het 'Kakebeeke-model' met een statische nederzettingstypologie die veronderstelde dat je van de kadasterkaarten van 1832 zonder meer terug kon kijken naar de vroegmiddeleeuwse nederzettingperiode. Steegh's artikel was een geweldige prikkel tot nader onderzoek. De typologie was voor de toestand van het midden van de 19e eeuw wel bruikbaar, maar de verre-gaande interpretatie naar de genese ervan deugde niet. Zelf reageerde ik met methodologische bezwaren en enkele jaren later startte het Kempenproject dat zonneklaar maakte dat de nederzettingsgeschiedenis van de Kempen heel anders in elkaar steekt.<sup>1</sup>

Steegh werkte intussen op de Vrije Universiteit aan een proefschrift over deze materie, waarvoor hij gegevens over zo'n 1600 midden-19e-eeuwse nederzettingen uit het Noord-Brabantse en Nederlands-Limburgse zandgebied verzamelde en ook een enorme berg literatuur verstouwde. In de vele discussies met Arthur heb ik er heel wat van opgestoken. Samen hebben we nog zitten puzzelen op de toepasbaarheid van de Wet van Zipf. Het bleek dat deze voor de kleine Brabantse plaatsjes heel anders uitpakte dan voor de grote steden waar hij voor ontwikkeld was. Het kostte nog heel wat hoofdbrekens om te achterhalen waarom. Helaas kwam dit proef-

schrift nooit tot een afronding. Zijn baan op de VU hield op en omdat er brood op de plank moest komen werd hij archivaris op het bureau van het Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen te Amsterdam.

Daarnaast belandde Arthur Steegh in de monumenteninventarisatieprojecten, zowel in het rivierengebied als in Noord-Brabant. Hij was een opmerkelijk en eigenzinnig lid van de adviescommissies Monumenten Inventarisatie Project en Monumenten Selectie Project Noord-Brabant.



bant. Uit latere jaren dateert een beschouwing over planning of doelmatigheid bij middeleeuwse nederzettingen op de Zuid-Nederlandse zandgronden (Steegh, 1988b) en de samen met Jelle Vervloet opgezette Bibliografie van de historische geografie (Vervloet & Steegh, 1989). Als redacteur/secretaris van het Geografisch Tijdschrift en na de opheffing daarvan van het tijdschrift Geografie, bleef Arthur nauw betrokken bij het geografische 'bedrijf'. Legendarisch waren de redactievergaderingen op vrijdagmiddagen in de toenmalige 'KNAG-villa', Weteringschans 12 te Amsterdam. Met zijn typische, wat droog-Engelse humor wist hij dan in voorkomende gevallen zaken te relativieren, in het juiste perspectief te plaatsen. Arthur had immers een goed gevoel voor sociale verhoudingen. Hij begeleidde het hele wordingsproces van de afleveringen van het Geografisch Tijdschrift tot en met de drukker in Meppel. Veel tijd stak hij in de themanummers, bijvoorbeeld dat over Frankrijk (1991). Hij deed dat met een goed (typografisch deskundig) oog voor details, een filatelist waardig. Namens het KNAG nam Arthur de redactie na de vergaderingen mee uit naar een restaurant in de buurt – meestal 'de Argentijn' door de voorkeur van de toenmalige hoofdredacteur – als blijk van waardering voor het belangeloze werk. Wat in zijn correspondentie – met een handschrift dat uit duizenden te herkennen was – zijns inziens zéker gelezen moest worden, noteerde hij altijd kort linksboven op de enveloppe – en met succes! Tijdens (kampeer)vakanties in Frankrijk waren de Michelinigidsen zijn bijbel. Het Frans was zo ongeveer zijn tweede taal. Hij kende alle detectieverhalen van Simenon in het 'Palermo aan de Maas' (lees: Luik). Hij bleef ook belangstelling houden voor de historische geografie, zoals onder andere blijkt uit enkele recensies en zijn lessen over historische stedenbouw aan de Akademie van Bouwkunst in Rotterdam. Daarnaast was hij als serieus postzegelverzamelaar ook actief binnen de Nederlandse Bond van Filatelisten-Verenigingen. Hij voerde correspondentie

met andere filatelisten over de hele wereld. Overall kende men in die beperkte kring van topfilatelisten de man uit Nederland. Erg trots was hij op zijn lidmaatschap van de kring van Amsterdamse filatelisten. Ook beschikte Arthur over een uitgebreide verzamelingen vlinders, (antiek) modelspoorwegmateriaal en stripverhalen. Noem een ballontekst, en Arthur wist meteen de passende strip te noemen. Verzamelen, beschrijven en dan catalogiseren: de rode draad in het leven van een bevlogen man die nog jaren zoveel had kunnen betekenen voor de velen die hem kenden.

Arthur was een maandje ouder dan ik en dan is zijn overlijden wel schrikken. Enkele maanden terug heb ik aan de telefoon nog een tijdje zitten babbelen met hem, er waren geen problemen. En dan ineens, ineens is Arthur er niet meer. Maar zijn gevoel voor humor, zijn enthousiasme voor de geografische zaak zullen ons allen blijven inspireren. Wij allen wensen zijn echtgenote Joan, zijn zonen Michiel en Wouter heel veel sterkte bij het dragen en verwerken van het zo plotselinge verlies van een unieke, fijne echtgenoot en een zeer toegewijde vader.

#### OVERZICHT VAN PUBLICATIES (WAARSCHIJNLIJK ONVOLLEDIG)

- STEEGH, A.W.A.TH. (1976). Kleine monumentenatlas van Nederland; 666 nederzettingen in kaart getekend en beschreven. Zutphen.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1978). Dorpen in Brabant. In: J. VAN LAARHOVEN (RED.). Dorpen in Brabant. Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch, pp. 4-30.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1981). Noordbrabantse zanddorpen gezien door niet-Noord-Brabanders. In: Een pleintje met bomen erop. Waalre.
- SCHULTE, A.G. M.M.V. A.W.A.TH. STEEGH EN G.P.P. VRINS (1982). Het Rijk van Nijmegen; westelijk gedeelte. Den Haag.
- SCHULTE, A.G. M.M.V. A.W.A.TH. STEEGH EN G.P.P. VRINS (1983). Het Rijk van Nijmegen; oostelijk gedeelte en de Duffelt. Den Haag / Zeist.

- STEEGH, A.W.A.TH. (1984). Milieu-effectrapportage en cultuurhistorie; beschrijving en evaluatie van methoden, te gebruiken voor de voorspelling van cultuurhistorische effecten op het landschap. Wageningen.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1985). Monumentenatlas van Nederland; 1100 historische nederzettingen in kaart getekend en beschreven. Zutphen.
- SCHULTE, A.G. M.M.V. A.W.A.TH. STEEGH EN G.P.P. VRINS (1986). Het Land van Maas en Waal. Den Haag.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1987). 'Erosion pastorale'; vormontwikkelingen in de Zuidlimburgse nederzettingen. Historisch-Geografisch Tijdschrift 5, pp. 27-35.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1988a). Hoe oud is een dorp? In casu Brocledé. Tijdschrift Historische Kring Breukelen 3, pp. 30-33
- STEEGH, A.W.A.TH. (1988b). Planning of doelmatigheid bij middeleeuwse nederzettingen op de Zuidnederlandse zandgronden; "omdat een boer zijn kar niet zwenkt over een rechthoek, als het schuiner kan". In: S. BARENDIS ET AL. (RED.), Planning in het verleden. Amsterdam / Utrecht (Nederlandse Geografische Studies 68), pp. 131-143.
- VERVLOET, J.A.J. & A.W.A.TH. STEEGH (1989). Bibliografie van de historische geografie. Wageningen (Landschapsstudies 12).
- ZOETE, J. DE & A.W.A.TH. STEEGH (1990). Een springlevend bedrijf... geen grafisch museum; vierhonderd jaar drukkerij Van Waesberge. Grafisch Nederland, 3, nr. 32, p. 15-17.
- NIJHOF, P. & A.W.A.TH. STEEGH (1992). Grafische en papiermusea in Nederland en net over de grens. Zutphen.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1994). Leefbaar laagland (boekbespreking). Geografie (3), p. 50.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1994). Geografische geschiedenis Burgeroorlog op postzegels. Geografie-Educatief 3 (2), pp. 36-38 (themanummer Spanje).
- STEEGH, A.W.A.TH. (1995). Jonge landschappen 1800-1940 (boekbespreking). Geografie 4 (2), p. 49.
- STEEGH, A.W.A.TH. (1996). Binnenwaeters gewelt; 450 jaar boezembeheer in Hollands Noorderkwartier (boekbespreking). Geografie 5 (3), p. 48.

#### NOTEN

Met dank aan Dr Ben de Pater (Faculteit der Geowetenschappen, Universiteit Utrecht) en Frans Engels (Oosterhout).

- 1 LEENDERS, K.A.H.W. (1978) Nederzettingsonderzoek. Brabants Heem 30, 118-124; SLOFSTRA, J. ET AL (1982). Het Kempenproject; een regionaal-archeologisch onderzoeksprogramma. Waalre. Hierin overigens nog geen woord over de historisch-geografische benadering!